

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Székesfejervár: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENI KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Pro domo.

Sokat szoktunk foglalkozni országos ügyeinkkel, katolikus mozgalmainkkal, ezt vetik szemünkre azok, a kik elfeledtek már a katolikus sajtó hivatásáról. Igaz, hogy vidéki lap vagyunk és nem tarthatunk lépést a nagy fővárosi lapok politikájával, de azért működésünk nem lehet meddő. Ha a fontosabb politikai kérdéseket hétről-hétre megbeszéljük lapunk hasábjain, ezzel célunk csak az, hogy a helyi események regisztrálása mellett olvasóinkat megtanítsuk és nyomra vezessük, mily óriási különbség van a katolikus és a liberális sajtó felfogása között. És mivel sajnos, katolikus napilapjaink még mindig nem foglalhattak akkora tért a közvélemény irányításában, a mi arányban állana a katolikus olvasó közönség számával, melynek java-része ma is liberális sajtó termékekkel táplálkozik, azért a vidéki katolikus lapok feladatává vált, hogy azoknak segéd kezet nyújtva, betöltsék azt a hiányt, a mit a katolikus napisajtó az intelligensebb katolikus elem közömbössége folytán fedezni képtelen. Hisz a liberális napilapok legnagyobb része csak nagy ritkán vesz tudomást a fontosabb katolikus ügyekről, vagy katolikus sérelmekről, ha pedig tudomást vesznek is, előtűnik csak az újdonság ingerével bír, és egy kis napihierecskében

végeznek az egyetemi keresztconkitással, a kilencszázéves jubileummal, vagy a római zarándoklattal. És a mely lapok hasábjait szentelnek a protestáns konvent gyűléseknek, longe et late tárgyalják Szilágyi, Tisza, Bánffy, Hegedűs és a többi kálvinista korifeus támadó beszédeit, azok három-négy sorban végeznek a váci püspök pásztorlevelével, vagy az országos katolikus kongresszusok, vagy tanítógyűlések, katolikus társulatok vagy szövetkezetek ügyeivel. Ha bővebb teret szánunk valaminek, ugy-e ezt bizonyára csak azért teszik, hogy hazugsággal és ferdtésekkel telt tromba támadásokat intézzenek az egyház vagy annak politikai zászlóvivője a néppárt ellen. Eklatáns példa az autonómia ügye. Értizedek óta círoगतják, tömjénezik a püspököket, hogy mily okos álláspontot foglalnak el az autonómiában, vagy pedig ravasz szemforgatással szembeállították a kormányynyal, hogy míg az jóakarattal, a katolikusok érdekében megakarja oldani az autonómia-kérdést, addig a püspöki kar reakcionárius része Rómával egyetemben megakadályozza annak létrejövetelet.

Végre megunva a sok hercezhurczát, megnyilatkozik a püspöki kar. — Memorandum a nyilvánosságra kerül és a liberális lapok elképedve konstatálják, hogy ime a néppárt feje maga a püspöki kar, mert minden ultramontán törekvés

alapja ott van lefestve abban a memorandumban.

De itt van a magyar katolicismus kilencszázéves jubileuma. A püspöki konferencia határozatából kifolyólag bizottság alakul. Esztergombot, szent István szülőhelyét és Székesfejervárt teszik az ünnepek központjává. Össze is állítják az ünnepi programmot és első sorban is azt a szent ereklyét, mely legkézzelfoghatóbb symboluma a magyar keresztény királyságnak, vonják az ünneplés körébe. És ime, a kormány, a mely büntetlenül engedte letérni a szent korona keresztjét, rátenyerel a mi ősi jussunkra és azt mondja, hogy a katolikusoknak semmi köze a szent koronához. II. Sylvester pápa ajándékához! Nem az Isten ujjá ez hazánk történetében? Nem büntetés, gyáva megalázás, hogy éppen azt a dicső ereklyét, a melynek fényért kilencszáz évig küzdöttünk, vért, életet áldoztunk, most egy zsidó-szabadkőműves banda elzárja orrunk előtt? Emlékszünk rá, hogy 4-5 év előtt, csakis legfelsőbb parancsra álltak vissza a kormánykorok attól a szentségtörő ideától, hogy a szent koronát a milleniumi kiállításra nem huzcolták, hogy ott Baehruch és társai zsidó-czég mogendovidszerű ezifraságai közé kiállítsák. Milliokat erő egyházi ékszerreink ma is ott ragyognak a párisi kiállításán, míg valami nemzetközi tolvajbanda egy szép reggelre el nem lopja.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

HULL A ZÁPOR . . .

Irta: k.

*Hull a zápor, csak úgy szakad,
Síratom a galambomat;
Megtöltik a szerenct,
Felejtetem nem lehet:
Tépjék hát ki az én szegény, szivemet!*

*Elmentél te szép kis leány,
Talán nem is gondolsz reám . . . !
Ha feleltél, ne jöjj meg,
A szivemet ne öld meg,
Hej! de inkább szerelmeddel gyógyítsd meg!*

*Hull a zápor, de nem hallom,
Setét van a láthatáron;
Szivem' is éj takarja,
Nincsen, a ki gyógyítsa,
Kis angyalom szivem szavát nem hallja.*

Iréneke pörköltje.

Van én nekem egy kis unoka hugom, egy kis borzas fejű bakfis, a ki a mellett, hogy igen szép eredményrel végezte a polgári iskolát, igen jó szakácsnó is — szakácskönyvből. Takarit, azután egy kicsit czimbalmoz, foglalkozik közimunkával, kedveli az irodalmat is, főleg pedig a konyha-irodalom legfontosabb terméket: a szakácskönyvet. Süt, főz, gyur, dagaszt már könyv nélkül s a mi a fő, még nem a konyhában, hanem . . . csak úgy mese közben a szalomban.

Égyszer aztán hogy — hogy sem megesezt, hogy a mama a vacsorafőzés idejére nem jöhett meg, a szakácsnó pedig rövid szabadságon volt s így lett Irénke a konyha fődirigense. — Konyha-kötény előtte, fűzőkanál az egyik kezében, a szakácskönyv pedig a másikban. Gondolkozott, gondolkodott sokáig, hosszasan, hogy mi is legyen a vacsora? Hát bizony talán még vacsora után is gondolkodott volna, ha az édesapja meg nem állapítja a menüt, mely szerint a vacsorának borju-pörköltnek kellett lenni.

A húst meghozták s Kati, a tenyeres-talpat szolgáló Irénke kimért utasítása vagysis in-

kább a mindentudó szakácskönyv szerint oly apróra vágta, hogy „még a legkisebb gyermek is tátott szájjal nélküli falatozhasson belőle.“ Szakácsk. V. fejt. 8. pont. Egy lábasha tettek aztán egy fél marok sót, két csipetnyi paprikát, két fej összevagdalt vöröshagymát, egy csipetnyi magyar borsot s két kanál zsirt. A tűzlobogott, a lábasha tartalma sístertgett, rotyogott. Nemsokára a lábasha marsiroztak a husdarabok s mindezt, hogy az ize el ne párologjon, egy pléh fedő takarta.

— Ugy-e Kati, ez nagyon jó lesz? kérdezte Irénke.

— Azt hiszem — szölt Kati — jó lesz, mert hát kisasszony a szakácskönyvből nézte ki: a mamája bizony nem egészen így csinálta.

— Oh! a mama, az régi divat szerint főz: majd meglátja, milyen jó lesz ez.

Míg így beszélgettek, Irénke a galuska azaz nokedli készítéshez fogott. „Egy liter lisztből puha tészta készítenő s diónyi nagyságra vagdálva kifőzendő és készen van a galuska.“ (Szakácsk. VII. fejt. 3. pont.) Ugy is lett.

Hogy pedig a hus a lábosh fenekéhez ne süljön, Kati az időnként nyert utasítás szerint vízzel öntözgette.

Mai lapunk 4 oldal.

Mi kötelnék álltunk, hogy a magyar név és történelmi hagyományok fitogtatásával néhány zsidó cégnek ott kiténtést, liberális nagyságunknak pedig talán a francia becületrendet megszerezzük. És most, mikor egy magasztos nemzeti ünnepen a szent korona iránt való vallásos kegyelet, a hazafiság szent hitét akarjuk annak közszemlére való kitétele által nevelni; akkor a szabadkőmíves koronaőrök elrejtik a láda kulcsát, az országgyűlés és miniszterek megszöknek, a liberális újságok pedig a mi kegyeletünket és hazafias felbuzdulásunkat gúnynyal, sárral és kicsinyléssel félrerugják.

Ime, a még katolikus részről is sokat dédelgetett Széll-regime meghozta a második nagy megaláztatást és sértést a magyar katolikusokra. Az első volt a kanczelparagrafus, a második a szent korona elzárása. Hát hol vannak most azok az elismert „Catoi-jellemek“, a kiket még ezek után is érdemeseknek tartanak az autonómiában és az országos katolikus kongresszuson is vezérszerephez juttatni? Hát az a titokban imádott katolicizitás még ennyi sértés után sem zudul fel, holott holmi kis Tisza-féle kihonások kihozták sodrukól és epével töltik el jellemmagyságukat. Avagy ezel a „Catoi-jellemek“ mikor és hol kiáltották oda a vétőt, mikor a katolikusok megalázásáról volt szó?

Kibe bizzunk tehát? Nem vagyunk-e teljesen a saját erőnkre utalva? Nem szükséges-e, hogy a mi igazainkat védelmezzük, elveinket terjesztjük, ellenségeink machinációit leleplezzük és a katolikus ellenes tanítást pusztítsuk tüzzel-vassal? Mi nevelte nagygyá a mai liberalizmust, ha nem a sajtó? mi terjesztette a korrupciót, hitközönnyt, ferde világnézetet, ha nem a sajtó? mi adott fégyvert, fortélyt és érvet a gonosz emberek kezébe, ha nem a sajtó? Hisz szomorúan kell tapasztalunk napról-napra, hogy a mi ezelőtt 10—15 évvel csak néhány proletár újságíró agyvelő szüle-

ményének látszott és komoly körökben csak szánalmas mosolyt ébresztett, azok manap kormányképes elvekké váltak és miniszteri bársonyszékekből protegaltnak.

Nagy elfogultság tehát félreérteni a mi hivatásunkat és kicsinyelni működésünket; mert hogy katolikus ügyeink rosszul állanak, hogy a közvélemény töves szemüvegen nézi ezt a munkát, annak egyedül a katolikus sajtó elhanyagolása volt az oka. Majd ha száz trombitából száztéle hangon fújják a katolikus nótát, úgy mint a liberálisok teszik, akkor majd lesz eredménye és befolyása a mi szavunknak is a közvélemény megformálásában. Mert hiszen szentséges Atyánk mondotta ki az elvet, és mi azt követni tartozunk: Scripta scriptis!

Mucsi József.

A kereskedelmi törvény revíziója.

A nyári szünet alatt az új kereskedelmi államtitkár, Nagy Ferencz vezetése alatt a kereskedelmi törvény revízióján dolgoznak a kereskedelemügyi miniszteriumban.

A kereskedelemügyi törvénynek átdolgozása most már égető szükség, mert megváltozott kereskedelemügyi viszonyaink s főleg a felmerült peres esetek valóban nagy ügygyel-bajjal voltak elintézhetők a jelenlegi törvénynek a zürzavar labirintjába vezető tételei alapján. A revízió szükséges s csak az a fő, helyes is legyen, felölje mindama követelményeket, a melyek ma már létkérdésékké merültek fel pangó kereskedelmi életünkben. Hivatása e törvénynek megnyirbálni kereskedelmünket az ártalmas kinövésektől s paragrafust, helyt adni a reformtörekvések előnyös és hasznos újításainak. Az általános átnézet szerint a pártunk képviselői által oly gyakran hangoztatott elvek részben megvalósulnak s hogy az uralgó bajok úgy és akként nyerjenek orvoslást, a mint azt a mindinkább fejlődő jogviszonyok megkövetelik: a kodifikátorok, a törvényhozó testületek feladata.

A reformban tekintettel vannak arra, hogy mindenekelőtt az üzleti élet szoliditását fenye-

geti hatalmas veszéllyel a hitelezők érdekeinek azon kijátszása, mely a cég- és üzletáruházások után napirendén van, jelenlegi törvényeink által csak nehezen vagy ritkán ellenőrizhető, minek folyamánya a 30—40 percentes kiegyezés adós és hitelező között. Érezhető lépten-nyomon az is, hogy míg a check-üzletet, folyószámla szerződést az üzleti élet hatalmasan kifejlesztette: addig törvényünk ez irányú hiányos intézkedései az eleven élet követelményei mögött messzire elmaradtak. A segéd személyzet helyzetének javítását, felmondási viszonyaik méltányos rendezését a mindinkább hatalmasabban fellépő szociális viszonyok teszik szükségessé. A részvénytársaságok alapításánál napirenden levő visszaélések megszüntetése, a fuvarozási jog precizizozása s a belvízi hajózás rendezése szintén az új törvényjavaslat keretében lennének megvalósítandók. A vidéki takarékpénztárak sokszor könnyelmű, sőt néha vétkes gazdálkodása sürögössé teszi a reformálást. Ezzel szorosan összefügg egyrészt a szövetkezeti mozgalom minél nagyobb mértű propagálása s másrészt az ujabban gomba módra szaporodó s gyakran irreális koronaszövetkezetek reformálása. Szükségesnek mutatkozik a minőségi kifogások minél tágabb érvényesülése és az áruészletekkel üzőtt visszaélések szigorú üldözése.

Nagy Ferencz sürgeti a már eddigi alakjában is jónak bizonyult közraktári intézmény némi reformját, majd pedig azt mondja, hogy a záros határidő ügyletekre vonatkozó szabályokat nem lehet abban az általánosságban fenntartani, mint azt a kereskedelmi törvény reudeli s bele kell vonni a revízió keretébe különösen a gabona elővételi ügyleteket is, melyek az utóbbi időben oly nagy pusztításokat tettek.

A németországi új kereskedelmi törvény nem eszközölt ötletszerű reformokat, hanem megváltoztatta annak alaprendszerét is. A mi kereskedelmi törvényünk teljesen a régi német törvények mintájára készült a nélkül, hogy formálódott volna a mi sajátos életviszonyainkhoz s jellegzetes temperamentumunkhoz. A menyiben tehát közgazdasági életünkben manapság minálunk is ugyanazon bajok és veszélyek észlelhetők, melyek Németországban a kereskedelmi törvény revízióját tették szükségessé, a logika

— Azt nem tudom.

— De meg aztán a dobos tortához töltelek is kell!

Jaj! azt elfelejtettem, majd mindjárt eszembe jut. Igen . . . igen! a VIII. fejezetben tanultuk:

„Hat tojás sárgáját hat kanál czukorral habosra keverünk, nyolc kanál tejjel feleresztjük s tűznél folyton keverve megfőzzük. Aztán hülni hagyjuk, fél font vaját, két tábla csokoládét jól elkeverünk és a főtt masszát és egy kevés vaniliát hozzáveszünk és a lapokra elkenjük.“

Nagyszerű! — vágott közbe az édes apja — a torta kitűnő, de a pörkölt, az bizony nem pörkölt. Már csak úgy lesz legjobb, kedves leányom, ha te szépen oda állsz a tűzhely mellé s a szakácskönyv helyett megfogod a főzőkanalat s nem paragrafusok, hanem édes anyád utasításai szerint kevered a rántást. — Jobb lett volna ezek helyett forgattatók volna többször a bibliát, meg történelmet.

Ilyen szomorú vége lett Irénke pörköltjének, a melylyel én jártam legrosszabbul, mert csupa udvariasságból és vigasztalásból meg kellett ennem egy porciót. **Kukta**

Elkészült a vacsora. Irénke szokott helyén helyet foglalt az asztalnál s kíváncsian lesi a hatást. Lajos, a család serdülő leventéje már harszi riadót fújt a pörkölt ellen s ugyancsak fente a kését korogó kívánalmainak kielégítése érdekében.

Végre az asztal közepén párolgott a diszpörkölt. Elsőnek a család fő mert. Nagyot néz, de nem szól. Lajos a második. Na ez már nem hagyja szó nélkül:

— Hát ez a pörkölt? Na hát ez sem nem pörkölt, sem nem gulyás, hanem valami sajátos egyveleg, a minék az izére nagyon kíváncsi vagyok.

— Persze — szól Irénke — neked semmi nem tetszik. Ez pedig ugyancsak a paragrafusok szerint van csinálva. Így tanultuk az iskolában is.

Már pedig kis lányom — veté közbe az apa — akárkitől tanultad, akárhol nevezik ezt pörköltnek, ez minden, csak nem pörkölt. A hus oly apróra van vagdalva, hogy alig látható; a galuska gombóc nagyságu, aztán meg sós is, borsos, hagymás is, még pedig annyira, hogy ez nem embernek való.

Irénke sirva takadt, sirt . . . sirt keserve-

sen. Ugy megsajnálta szegényt s meg is vigasztaltam, ettem a pörköltből s meg is dicsértem. Jól esett szegénykének a dicséret, nekem meg jól esett, hogy egy kissé megvizsgáltam.

El is mondta rögtön, hogy a mi kis hiba esett a pörköltön, azt a Kati okozta, mert sok vizet öntött rá, na meg a só is sok volt. Hogy pedig a nokedli megdagadt, annak ő nem oka, mert ő bizony betartotta a jól megtanult paragrafusokat.

— Tudok én mindent főzni — folytatá — csakhogy nem hiszik el nekem. Tortát is olyant sütnék, hogy a mama sem tud jobbat sütni. — A szakácskönyv világosan megmondja, hogy mi kell hozzá.

— Hát te — kérdém — kívülről tudod a szakácskönyvet?

— De tudom ám!

S aztán egy szuszra lefujta a dobos torta születési krónikáját:

„Nyolcz tojás sárgáját, nyolcz kanál törött czukorral összekeverünk, nyolcz tojásfehérjéből kemény habot verünk és nyolcz kanál finom gözlisztet hozzá keverünk és igen vékony lapokra megsütjük.“

— Hát milyen kanalat használs ehhez? kérdém.

törvényei is azt követelik, hogy mi is hasonló reformokkal igyekezzünk gyógyítani gazdasági életünk betegségét, mindenkor szem előtt tartva a helyi és faji különbséget s az ezek folytán fejlődő életviszonyokat, melyek a törvény szó szerinti átírását meg nem engedhetik, a végrehajtását pedig lehetetlenné tennék.

UJDONSÁGOK.

— **Székesfejérvár ünnepe.** Az „Alkotmány” szövegében adjuk a következőket: „Steiner Fülöp dr., Székesfejérvár püspöke is nagyszabású, fényes ünnepélyekkel készül megülni székvárosának lakosságával a magyar kereszténység 900 éves jubileumát. Mint tudósítónk írja, a püspök augusztus 14-én délután a székesegyházban kiteszi a szent István koponyáját rejtő hermát, mely Nagyboldogasszony ünnepére virradó éjjel is ott marad kitéve. Ugyancsak augusztus 14-én érkezik meg Budapest felől a püspök által meghívott egyházfeljedelmek és más notabilitások, akik között az eddigi megállapodások szerint ott lesz *Schlauch* Lőrincz dr. kardinális is. A vendégek elé Martonvásárig küldöttség utazik. Este az egész várost kivilágítják s katonazene járja be az utcákat. Nagyboldogasszony napján ünnepélyes nagymise és körmenet lesz; délben a püspök diszebedet ad. Ennyit írhatunk már most általánosságban ezekről az ünnepekről, — a részletes programot később adják ki. Még hozzátehetjük ezekhez tudósítónk jelentése alapján, hogy az ősi koronázó város lakossága, eltelve azon hagyományokkal, melyek a várost kilencszázados kereszténység történetével egybefűzik, valláskülönbőség nélkül készül résztvenni az ünneplésben. Hiszen keresztények és magyarok mindannyian s így kétszeresen testvérek. Ott, ahol szent István, a magyarok első királya megkoronáztatott, ahol Istennek házat építtetett és eltemettetett, kell, hogy a magyarok végre megértsék egymást szeretetben. — A városi és megyei hatóságok részvétele, sajnos, nem lehet olyan, amilyennek látni a lakosság szeretné. Természetes ez azon belügyminiszteri szégyenletes ukáz után, melyet *Szell* Kálmán nevében *Szell* Ignác ur irt alá. Eme nobile par fractum gyönyörű emléket állított magának ezzel a brutális ukázzal. Valóban örvendünk, hogy Székesfejérvár is ünneplni fog, csak az a sajnálatos dolog, hogy mi még csak általános programról sem hallottunk.

— **Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.** Székesfejérvár szab. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 11-én d. e. 10 órakor tartotta július havi ülését báró *Füdh* Pál főispán elnöke alatt. Az ülés csendes lefolyású volt s általában a szakreferádák türelmes meghallgatása mellett érett férfiakhoz illő higgadt megfontolás, komoly, nyugodt hang jellemezte. *Füdh* Pál báró főispán ez alkalommal is tanujelét adta, hogy a végrehajtó-hatalomnak hivatott képviselője, s törvényhatóságunk kormányzatának jóindulatú, érdeklődő, kitünő főnöke, kinek politikai nézetét bár magunkévá nem tesszük, közigazgatási irányelvei azonban mindenkor figyelemre méltók. Az ülés lefolyását az alábbiakban közöljük:

Tóth István főjegyző felolvasta a kereskedelemügyi miniszter leiratát a múlt évi jelentésben foglalt s a házi iparnak városunkban leendő meghonosítása tárgyában. E leiratban a miniszter kifejti, hogy a mezőgazdasági munkások téli foglalkozásaként meghonosítandó szövő és egyéb háziiparra vonatkozólag érdemi kijelentést csak akkor tehet, ha konkrét adatok állanak rendelkezésére; nevezetesen a kéznél levő nyersanyag, a nép hajlama, az értékesítési viszonyok, a törvényhatóság esetlegleges anyagi áldozata oly lényeges kellekei a megoldásnak, a melyek nélkül végérvényesen nem intézkedhetik. A bizottság véleményes előterjesztés tétele végett az ügydarabot a tanácsnak adja ki. — Felolvastott a kereskedelemügyi miniszter leiratát a vasúti távtávtat tárgyában, mely 95 méterben állapított volna meg. A bizottság talán szó nélkül tudomásul veszi a rendeletet, ha az elnöklő főispán fel nem hívja a figyelmét arra, hogy itt bizony a miniszter a *csatlósaságoknak kedvez s a gazdaközönség érdekét figyelmen kívül hagyja.* A távtávtat először 40 m., majd 60 m. s most 95 méter; ez a távolság pedig főleg a mi határunkban be nem tartható, mert a földszalagok legtöbbször párhuzamosan futnak a vasútvonalallal. Különbösen is ez az intézkedés ugy az arató munkásokra, mint főleg a gazda közönségre nézve költséges, terhes s majdnem keresztülvihetetlen. Az általános helyesléssel fogadott főispáni kijelentés után a bizottság a főispán előterjesztésére elhatározta, hogy a rendelkezés a gazdák javára leendő megváltoztatása végett felír a kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszternek.

A szakelőadók jelentéseit a bizottság egész terjedelmében tudomásul vette. Énlékelőbb eszmecsere csakis dr. *Bierbauer* Viktor tiszti főorvos jelentésénél keletkezett. A jelentés szerint: született törvényes fi: 36, nő: 43; törvénytelen fi: 2, nő: 2. Ezek közül iker: 6. Házasság kötötet 15. Az elhaltak száma: 60, és pedig elhalt fi: 28, nő: 32; 7 éven aluli törvényes fi: 7, nő: 12; törvénytelen fi: —, nő: 4. Nevezetesebb halálokok: veleszületett gyengeség 4, görcs 3, béllur 7, gyermekágyi láz 1, tyfus 1, tüdőlob 4, tüdővész 8, guta 3, vízkór 3, aggság 6, öngyilkosság 1, vízbefulladás 2 esetben. A kórházban maradt május-hóról fi: 12, nő: 9. Felvételt fi: 18, nő: 21. Elbocsátott fi: 13, nő: 14. Meghalt fi: 4, nő: 1. Visszamaradt fi: 13, nő: 15. Ápolási napok száma: 875. A főorvosi jelentés tudomásul vétetvén *Juraszek* János kir. aligység dr. *Bierbauer* Viktor főorvoshoz kérdést intéz, vajjon van-e tudomása arról, hogy a vár-árki csatorna penetrális levegője annyira megfertőzött a város egy részét, hogy szellőztetni már 8 hét óta nem lehet? Ha van tudomása, tette-e ellene valamit? Interpellálót szerint a csatorna vize áll, a víznek esése nincs s a vízfolyás csakis egy, a csatorna medrének közepén huzandó árok által idézhető elő. Dr. *Bierbauer* Viktor főorvos kijelenti, hogy erről tudomása van s kötelességét teljesítette is, a mennyiben jelentést tett erről a kapitányi hivatalnál. Az ügyet *Harrancz* József polgármester világítja meg köllökép. Elismeri, hogy egészségtelen a várkör-csatorna bűze, de hát itt 30, sőt 300 éves bajjal állunk szemben. — Elhangzott a panasz számtalanszor s a segítségnek egy módja van: a csatorna beboltozása, az pedig hatvanöt ezer forintba kerül. A csatorna medrének árkolását bár eredményre vezető munkának nem tartja, a közönség megnyugtatására hozzájárul *Juraszek* János aligység indítványához s kéri a bizottságot, utasítsa a mérnöki hivatalt, hogy érintkezésbe lépve a kulturmérnöki hivattal a bajon a lehető legsürgősebben segítsen.

Ezek után több házber-adó ügy tárgyalása után az ülés 11 órakor véget ért.

— **Szűgyöny nagykövet leányának balesete.**

Berlinből jelentik nekünk telefonon: *Szűgyöny-Marich* László nagykövet leányát, *Somssich* József gróf követségi titkár feleségét ma baleset

érte. *Somssichné* grófné ma délelőtt a Thiergarten Siegesalleeán ment s a kocsitton át akart jutni, midőn egyszerre egy örült sebességgel arra robbogó bérkocsi levetette lábáról és keresztülment rajta. A kocsi kereke keresztülment ugyan a lábán, de a grófné, szerencsére, úgy fekiúdt a földön, hogy nem szenvedett csonttörést. A grófné a fájdalomtól és az ijedelemtől elvesztette eszméletét. Egy rendőr felemelte az eszméletlen asszonyt, a kit nem ismert és kocsin elvitte a mentőegyesület legközelebbi állomására. A grófné még a kocsin eszméletre tért és arra kérte a rendőrt, hogy a Moltkestrassén levő lakására vigye. Itt azonnal elküldtek a házi orvosért, a ki konstatalta, hogy a grófné sérülése csöppet sem veszedelmes. Az esti lapoknak az a híre, hogy a grófné balesetét egy megbokrosodott ló okozta, nem felel meg a valóságnak. Egészen kétségtelen, hogy a gondatlan bérkocsis volt az oka, aki ma reggel egy másik asszonyt is elgázolt s azután egy magán-fogattal összeütöközött. *Szűgyöny* nagykövet a közönség biztossága érdekében a kocsis szigorú megbüntetését kérte, a mit a rendőrfőnök meg is ígért neki. A baleset nagy feltűnést és általános részvételt keltett a grófné iránt, a kit az itteni társadalom jól ismer és nagyon szeret. Ma délután a diplomáciaának az arisztokráciának és az udvari társaságnak számos tagja tudakozódott a grófné állapotáról.

— **Elmosott lövésény.** Szombaton és vasárnap kellett volna *Siófokon* a szokásos lövésényeket megtartani, de az ottani versenyterek a pénteki felhőszakadás és a Balaton kiöntése annyira megrongálta, hogy a kitűzött versenyeket nem lehetett megtartani. Az urlovas-szövetkezet igazgatósága tehát elhalasztotta a versenyeket, minthogy azonban kilátás nincs rá, hogy a versenyter nyolcz napon belül használható legyen, az idei síófoki futtatások teljesen elmaradnak s helyettük Alagon rendeznek valószínűleg június 21. és 22-én egy kétnapos metinget.

— **Wilfinger József sorsa.** Az egész magyar közönséget énlékel érdekli a kínai magyar hirtérítő, *Wilfinger* József sorsa. A derek lazarista szerzetes *Urge* Ignác helyét most betöltöni a czipós atyafiak közös most a boxerek lázadása alkalmával hire jött, hogy őt is meggyilkolták. Nem tudjuk, hogy a halál híre levélben, vagy táviratban jött-e Budapestre. — Az első lap, a mely közölte, a *Pester Lloyd* volt, ennek írta egy *Hersfelder* Horác névű magyar utazó, hogy *Wilfinger* Józsefet *Ning-Póban* megölték s így a valószínűség a mellett szól, hogy a hír levélben érkezett. A levél Kinából 41—42 nap alatt érkezik meg, *Hersfelder* tudósítását, mely egy hét előtt jelent meg, május végén kellett feladni. S éppen május végéről, május 24-ről keletve érkezett meg *Wilfinger*nek egy levele *Illés* Ferenc szombathelyi kanonokhoz, melyben részleteket közöl az ellene ápr. 18-án intézett merényléről. Ez alkalommal a hőselkü ténitő súlyosan megsebesült s lehet, ez a hír nötte ki magát halálhírré, mire a P. Ll. levelezőjének füléhez jutott. Ugyan e levélben már emliti *Wilfinger* a kínai lázadás első jelentőseit, a melynek veszélyességét már akkor teljesen belátta. De a mi fődolog: a P. Ll. tudósításának elküldése idején *Wilfinger* atya élt, közvetlen veszély sem fenvegette s azért valószínű, hogy még ma is él.

— **Teljesített kérelem.** A zsidó hitközség ama kérelemmel fordult a hatósághoz, hogy engedjék meg nekik egy temetőr alkalmazása olykép, hogy a temetőr állandóan a temetőben kinlakják. A kérelem a miniszterium elé került, mely — mint értesülünk — a hitközség kérelmének helyt adott.

— **Keménytűz.** Ma délután tűzilárma riasztotta fel a közönség nyugalmát. *Modlik* Rezső városi kertész palotai-utcai házában keménytűz volt, melyet a gyorsan megjelenő tűzoltók néhány perc alatt elnyomtak. Az ijedségen kivül nagyobb baj nem történt.

— **Egy provinciális halála.** Steiner Richard, a kapucinus-rend provinciálisja és házfőnöke, a rend nesztora, 82 éves korában meghalt Bécsben. Holttestét beszentelés után szülőhelyére Moór községbe szállították, a hol fényes egyházi szertartással helyezik örök nyugalomra a nagy tehetségű, szent életű provinciális hült tetemét.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazon jábarátok és ismerősök, valamint a szfhehérvári tanító-testület és lakatos-tanonczok, kik forrón szeretett, felejthetetlen férjem elhunytá alkalmával drága halottom ravatalára koszorut helyezni, vagy részvétük által lelki fájdalmimat enyhíteni kegyesek voltak, örök gyászomtól megtört szívemnek legőszintébb köszönetét. Székesfehérvár, 1900. július 11. Özv. *Vesery Lajosné*, szül. Valtér Anna.

— **A fodrász ifjúságnak** f. hó 1-én rendezett s kitünően sikerült nyári mulatsága alkalmával a zászóló-alap javára az alábbi felülfizetések folytak be: Dr. Sára Gyula 40 kor., Tóth Aladár 4 kor., Szuborits Jenő 4 kor., Krenicz Ignác 4 kor., Szeucz Győző 4 kor., Szabadi László 4 kor., Gaál Kálmán 2 kor., Gaál István 4 kor., Kiss Mihály 2 kor., Saflütl László 2 kor., Javorszky Ferencz 2 kor., Bali József 2 kor., Koronafi Károly 2 kor., Szöke István 2 kor., Pollák Henrik 3 kor., N. N. 2 kor. 80 fill., Gáncs Pál 2 kor., Knazovitzky Béla 2 kor., Rauchnitzer Mór 2 kor., Belák Ignác 1 kor., 80 fill., N. N. 1 kor. 20 fill., Zinger Ignác 1 kor., N. N. 1 kor. 20 fill., N. N. 1 kor., Bog-nár Béla 80 fill., Dene János 80 fill., Krausz Margit 60 fill., N. N. 60 fill., Mocsár József 60 fill., N. N. 40 fill., Nyakas Ferencz 40 fill., Morovszik N. 40 fill., N. N. 20 fill. — A felülfizetőknek ez uton is hálás köszönetét nyilváníttja a rendezőség.

— **Számok.** Az a kék fődélü füzet, amelyet a központi statisztikai hivatal most adott ki, május hónapról szól. Ez az özőn szám, mely külön-külön és együttesen annyi érdekes dolgot mond el, ezuttal nagyon komoly dologról mesél. Arról tanuskodnak a számok, hogy ez év májusában háromezrel kevesebb „adóalany”, született, mint a tavalyi májusban. Ebben nem a magyar anyák a hibásak, hanem az az özőn bacillus, melyet a múlt nyugatról együtt kapunk a civilizáció-zióval. A magyar korona országában teszem 62,870 gyermek született élve májusban. Halva született 1,306. Hét évesnél fiatalabb korban 22,198-an, hét évnél idősebb korban 25,121-en haltak meg. A virágfakasztó, szerelmes májusban 14,735 emberpárt fűzött össze a hymen rózsálczája. Legtöbb új magyar konpolgár a Tiszántul született, a legkevesebb a Dunántul. Ami a születéseket illeti mégis Szabadka tett ki magáért legjobban és Panesova valóban szőgyvelheti magát mert ott a legkevesebb magyar látta meg a napvilágot — májusban. Házasságot Esztergom-megyében kötöttek a legtöbbet, Beszterce-Naszód-megyében a legkevesebbet. Kassán monták ki legtöbbszor a boldogító „igen“-t 42 házasságot kötöttek, míg Maros-vásárhelyen csak öten ezettek be a házasság rovába. Ami a halálozásokat illeti, még Székesfehérvár volt a legszerencsésebb, ellenben Komáromban aránylag legtöbbben haltak el májusban.

— **Lógyakorlat.** A helyben állomásozó 12. dzsídás ezred legénysége Áugusztus hó 4-én a zámolyi határban éles töltényvel lögyakorlatot tart. A szükséges övintézkedéseket a hatóság megtette.

— **Névmagyarosítás.** *Neufeld* Jenő reáliskolai tanuló vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Nádas“-ra magyarosította.

— **Utczarendezés.** *Helmstreit* Károly és társai Széchenyi-utcazi lakosok a Széchenyi-utca szabályozási vonalán kívül eső telkek megvételeére ajánkoztak. A törvényhatóság el is fogadta az ajánlatot s eladta a telkeket négysszögölként 2 koronáért. Ezt az adásvételt a belügyminister is jóváhagyta.

— **Megjutalmazott munkások.** *Huszár* Ágost alispán a megyei kórházépítő bizottság ajánlata folytán *Bernthaler* Gusztávnak 200 kor., *Szenzen-*

stein Jánosnak és *Heabovszky* Károlynak 100—100 korona jutalmat adott. Nevezettek a kórházépítésnél mint munkafelügyelők szereztek a méltó jutalmazásra érdemet.

— **A szorgalom jutalma.** *Schir* Gyula megyei alszámvevőt *Huszár* Ágost alispán az utadókivetés körül 9 éven át kifejtett ügybuzgó munkásságáért 160 kor. jutalomban részesítette.

— **Élített alkasztó.** *Almássy* Győző volt kated-iskolai növendék, budapesti lakos, ügyvéd-írnok a „Könyves Kálmán” czég kárára elkövetett sikkasztás vétsége miatt 2 havi fogházra és 1 évi hivatalvesztésre ítéltetett. A törvényszék ítéletét mindkét felebbezési forum helyben hagyta.

— **Elveszett ló.** *Moharos* Lajos sárkereszturi lakos pej lova a héten elveszett. A sárbogárdi fősolgabíró a szükséges körözési eljárást folyamatba tette.

KÖZGAZDASÁG.

— **A szőlők veszedelme.** A folyó év gazdasági csapást tetézi az a sok gombabetegség, a minek terjedését évek óta nem tapasztalt mérvben fokozza esős, hűvös időjárásunk, különösen a szőlő peronoszporája terjed rohamosan, úgy, hogy vidékek szüretét fenyegeti pusztulással. Az utóbbi kedvező évek folytán az idén lanylán védekeztek termelőink, nem igen véve észre, hogy a rézgálic-keveréket az első permetezés után bizony lemosta az eső és sok helyen másodsor magy sem permeteztek. A kár már nagy, de erélyes védekezéssel még sok megmenthető. A mai kritikus idők legjobb védekező szere a peronoszpora ellen a dr. Aschenbrandt-féle „bordóipor”, mely biztos hatású, könnyű kezelési és óriási előnye, hogy a permetezés után rögtön a szőlő leveleire tapad, a védekezést még ily változó időben is feltétlen biztossá teszi, a mennyiben az eső el nem mossa. Ily kritikus időkben, mint a mostani a dr. Aschenbrandt-féle „bordóipor” 2° os oldatot használjunk, vagyis vegyünk egy hl. vizre két kilogrammot. A „bordóipor” gyors felhasználásával még sokat megmenthetnek a magyar szőlőtermelők idei szüretükből. A dr. Aschenbrandt-féle „bordóipor” ára kilogrammonként 5 kg. csomagban 80 fillér, 10 kg. csomagban 80 fillér; 50 kg. zsákban 76 fillér. Megrendelhető a „Borászati Lapok” kiadóhivatalában Budapest Közteleki, a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél” Budapest (Alkotmány-utca 31. sz.) és a vidéki megbízottaknál. — Ne mulasszák el a szőlősgazdák a hasznos szernek minél gyorsabb alkalmazását.

— **Politika és sörfőzés.** Erre a kérdésre azt felelik az osztrák sörfőzők németországi képviselői és a keresmárosok, hogy a német birodalom és monarchiánk közt fennálló barát ágos viszonyt a sörvárnak, a hadihajók költségeinek fedezése végett tervezett emelése semmisítene meg. Bár az így fenyvegetődző elemek nem bizonyultak annyira gyámoltalanoknak, hogy tisztán ne segítettek volna ezen a nagy bajon. A sörvám ugyanis öt márkáról hatra emelődött, amire az érdekeltek azt jelentették ki, hogy a duplamázsánkénti 20 m. szaporulatot nem viseli és nem tűri el sem a sörvő, sem a sörgyár, még kevésbbé a kimerő; ebből következik hát a nagy nemzetközi bomlás. Az érdekeltek gyűléseztek már Berlinben és a következőket határozták: A kimerésben a sör fél literjének ára 30 pfennigről 35 pfennigre emelkedik, ami tehát 10 pfennig literenként és 10 márká kettősmázsánként. A sörgyárak kötelezik magukat, hogy egy üzletnek sem adnak sört, amely az árfelemelést nem eszközöli üzletében. Ime, a logika örök törvénye, amely nem egészen ismeretlen a mi fogyasztó közönségünkre nézve sem! Mert ime, a vámot bruttó, az edény beleértésével emelik ki, amiből körülbelül egy harmadrész esik az edényre, a vámemelkedés tehát 2 márká kilónként, 3 márká 100 literjére. Ha pedig a sörvő nem bírja, nem tűre a 3 márká vámemelkedést, enyhítésül, vagy nem bírásának büntetésül (itt tessék logikát keresni) szabják rá a gyárosok és kimerők a különbözet háromszorosát! Az ember szinte kimondaná, hogy a

spekulánsok szédelgésre használják fel a vámemelkedést.

— **Takonykór.** Sárbogárdon egy ló takonykórban elhullott. A vész tovatérjedésének megállítására a hatósági intézkedés megtörtént.

Irodalom.

— **Világosság.** Csekély öt koronácska évi taksa lefizetése ellenében nagy élvezetet ajánl a „Világosság” czimen megindult hetilap. Lesz ugyanis a lap olvasóinak alkalmá minden héten 8 oldalnyi válogatott grombaságot elolvasni az Auer-égők ellen. Tekintve, hogy az Auer-égők gyártása egy osztrák társaság szabadalma, tekintve, hogy tényleg ezek a bácsik kissé borsos árat követelnek, az ő gázizzóharisnyáikért, tekintve végül, hogy ebben a nyári unalomban jól esik a magyarnak egy kis parázs grombarágot olvasni: a jeles kis folyóiratot melegen ajánljuk. A kinek kedve van magát kidülöngeni az is bátran fordulhat a „Világosság” forrásához, azaz a sserkesztőségéhez, nem lesz belőle semmi baja. Ott a lap végén a megkönnyebítő vigasz, hogy „lapunknak három fogas ügyvéd munkatársa lévén,” nem kell semmitől tartani. Tehát csak rajta, a kinek a szívét nyomja valami panasz, öntse ki az Auer-égők ellen a Világosságban, melynek három fogas prókátora a munkatársa. Nagy veszedelmekre készülnek ott, a hol három ügyvéd asszisztenciájára van szükség.

Szerkesztői üzenetek.

M. A. Ercel. A M. néni fürdőre szeretne menni s így szívesen venné a helyettesítést. Az ő nevében kérem tehát, mielőbb jöjjön.

M. Bodalk. Épeu kellett, napvilágot látott. Számítunk egyébre is.

Felölös szerkesztő: Chay Antal.

HIRDETÉSEK
felvételnek
kiadóhivatalunkban
jutányos áron
(Iskola-utca 4. sz.)

Uj butor raktár!

Tisztelettel van szerencsém a n. érd. közönség becses tudomására hozni, hogy helyben, Buza-piacz (Simor-utca) 1. sz. dr. Szendefi-féle házban (az emeleten)

uj fiók butor-raktárt

nyitottam, melyben a legjobb butorokból, ugyszinte menyasszonyi kelengyékben nagy raktárt tartok és a budapesti raktáraknál jóval olcsóbban árusíthatok.

Garnitúrák bámulatos olcsó áron kaphatók!

Tisztelettel

Id. Füstér Imre.